

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Vtrùm pura creatur possit alteri mereri gratiam de condigno.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

III. Nihil obstat quod haec vox rigorosa iustitia, in Patribus non reperiantur.

Unde licet hæc vox rigorosa iustitia à Scripturâ, & Patribus directè non usurpetur, sicut nec negatur, ex modo tamen, quo Christi satisfactionem prædicant, & extollunt, quoad rem ipsam satis eam indicant, sicut multa, quæ ab Ecclesiâ traduntur, eo nomine in Scripturis non traduntur, ut *transubstantiatio*, & similia. Quam autem æquum sit tot Scripturæ testimonia, ubi &

Dei ad hominem, & hominis ad Deum iustitiâ disertis verbis astruitur, ob unum vel alterum Aristotelis locum, ad sensus metaphoricos detorque; quibus iudicet. Mihi certè quovis potius modo explicandus videretur Aristoteles, quam ut vel uni Scripturæ apici vis minima inferatur.

DISPUTATIO QUADRAGESIMA QUINTA.

De aptitudine puræ creaturæ ad reparandum hominem lapsum.

SECTIO PRIMA.

Utrum pura creatura possit alteri mereri gratiam de condigno?

I. Quid sit pura creatura intelligatur.

ER puram creaturam non intelligimus eam, quæ est in purâ naturâ, seu quæ omnibus auxiliis gratiæ est destituta, sed eam, quæ ita est creatura, ut non sit Deus.

Querimus itaque, Utrum homo, qui non esset unitus hypostaticè personæ alicui divinæ, instructus tamen gratiâ tum habituali, tum etiam excitante, & adjuvante, possit vel primam gratiam habitualem alicui in purâ naturâ, vel augmentum gratiæ existenti in gratiâ mereri de condigno, ita ut Deus, intuitu meritorum hujus Angeli vel hominis, teneatur ei pro quò merita sua offert, gratiam conferre.

II. Ratio cur quidam negant posse puram creaturam mereri alteri gratiam.

Pater Vasquez hic, disp. 4. cap. 5. disputans utrum pura creatura reparare possit genus humanum, ideo id repugnare affirmat, quia non potest pura creatura mereri alicui alteri de condigno, sed solum sibi, gratia enim habitualis, inquit, quæ est radix meriti de condigno, ordinatur tantum ad perficiendum proprium subiectum, & consequenter per illam mereri nemo quidquam potest, nisi sibi: Hanc etiam rationem aliqui amplectuntur ex recentioribus.

III. Gratia, alia iustificatio, alia sanctificatio.

Notandum primò, gratiæ collationem in diversis circumstantiis diversam rationem præmiû constituit, collata enim peccatori, quæ vocatur gratia iustificationis, majus beneficium est, cum includat etiam remissionem peccati, quam, vel augmentum gratiæ collatum iusto, vel prima gratia homini in purâ naturâ existenti concessa, quæ vocatur gratia sanctificationis. Quæstio autem in præfenti procedit de gratiâ in hoc secundo sensu accepta.

IV. Non est adeo meritorius sit laudabilis, non tamen esse idem.

Notandum secundò, ex Patre Suarez lib. 12. de Gratia, cap. 16. num. 4. esto omnis actus meritorius sit laudabilis, non tamen esse idem,

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

adequatè actum esse laudabilem & meritorium. *laudabilem, & esse meritorium.*
Primò, quia tunc præmiû illius adæquatam esset laus, cum dignitati laudis laus correspondeat pro præmiû, meritis tamen aliquid aliud communiter datur à laude distinctum: Secundò, quia laudabilitas non est respectu hujus vel illius personæ in particulari, sed cuiusvis secundum rectam rationem judicantis, meritum verò est respectu determinatæ alicujus personæ, apud quam quis meretur. Unde Sanctus Thomas 1. 2. q. 21. art. 2. & 3. distinguit in actu bono esse meritorium, & esse laudabilem, & ubi definiit esse laudabilem, ulterius quærit utrum sit meritorium. *Laudabilitas operis est respectu cuiuscuque, non sic meritorium.*

Notandum tertio, Quid sit meritum in actu primo, nempe opus aptum ad obtinendum aliquod præmiû, quod proinde vim habet movendi eum cui exhibetur ad aliquid retribuendum. Meritum verò aliud est *de condigno*, quod meritum simpliciter vocatur, seu ex iustitiâ, cum illius præmiû in Scripturis vocetur merces, corona, stipendium, &c. Aliud *de congruo*, quod meritum dicitur secundum quid, & ex quadam tantum decentiâ. Ut actus sit meritorius gratiæ de condigno variæ requiruntur conditiones, nempe ut sit positivus, bonus, supernaturalis, æqualis præmiû, quibus additur alia à nonnullis, ut scilicet ex constitutione præmiantis ordinetur ad præmiû. In quibusdam ex his conditionibus convenit meritum congruum cum condigno, nempe in eo quod requirat entitatem positivam, libertatem & bonitatem, deficit verò à condignitate, si vel non sit æqualis valoris cum præmiû, vel remunerantem non obliget ad retribuendum.

Probabilius ergo mihi videtur cum Patre Suarez lib. 12. de Gratia, cap. 16. posse per divinam potentiam hominem purum, saltem in termino suæ sanctitatis & gratiæ constitutum mereri vel augmentum gratiæ alteri in gratiâ existenti, vel primam gratiam homini in purâ naturâ constituto. Ratio est, quia nulla in hoc apparet implicantia. Primò enim si habeat omnem sanctitatem & gratiam sibi debitam, non est contra Charitatem propriam, ut merita sua alteri applicet, hoc namque faciendo, nullâ parte perfectionis & beatitudinis

V. Quid sit meritum in actu primo.

Meritum aliud est de condigno, seu simpliciter, aliud de congruo, seu secundum quid.

VI. Potest homo purus mereri gratiam alteri divinitus.

Tom. II.

& beatitudinis propriae privatur, tunc enim non potest augere suam gratiam de potentia ordinaria, sicut nec Christus auxit suam, quem tamen dicunt auctores, si non habuisset omnem plenitudinem gratiae, potuisse mereri augmentum gratiae sibi.

VII. *Meritis ostenditur posse aliquem mereri gratiam alteri.*

Gratia, quae naturaliter perficit proprium subiectum, divinitus tamen perficere potest alienum.

VIII. *Dices: Haec est inordinata & imprudens Charitas, meritoque a Deo rejicienda.*

Ostenditur Charitatem hanc non esse inordinatam.

IX. *Peccatum unius potuit aliis nocere, ergo & gratia prodesse.*

Adami peccatum respectu amissionis gratiae in posteris non fuit conditio meriti disparata.

Secundò: Quidni potest Deus excellentem aliquem gradum gratiae, ad quem hominem, vel Angelum praedestinavit, conferre eidem in primo instanti creationis, & cum eo pacisci, ut opera sua omnia ad bonum aliorum applicet. Dices: Gratia non est semen gloriae, nec praemii, nisi in ordine ad proprium subiectum. Respondedo, esse semen gloriae sub disjunctione, hoc est vel sibi, vel aliis; licet enim magis connaturaliter fortè petat perficere proprium subiectum, non tamen est cur, saltem ubi proprium subiectum est plenum, non possit divinitus mereri perfectionem alterius, sicut Sol si privaretur lumine, primò per emanationem produceret lucem in se, deinde in aliis subiectis. Quod argumentum magis urget, si statuatur homo ille comprehensor quoad animam, sicut fuit Christus, & viator solum quoad corpus.

Tertiò: Potest gratia habitualis esse radix, ut homo purus satisfaciat pro pena temporali alterius, ergo & ad merendum ei gratiam, si ad hunc effectum applicetur. Dices: Per satisfactionem nihil deperdere hominem gratiae, & consequenter nec gloriae essentialis, imo majorem acquirit, at si mereatur alteri gratiam, debet aliquid illius, quam meretur illi dare, & quasi cum altero praemium illud partiri, quae tamen est inordinata charitas, & ut imprudens merito a Deo rejicienda. Sed contra: Nam subiectum, ut supponimus, habet totam plenitudinem gratiae sibi de potentia ordinaria debitam, ergo nihil hic inordinatum. Deinde, si gratia potest esse radix satisfactionis alteri, quidni & meriti respectu gratiae, cum opera sint aequalis valoris cum illo praemio, & jam expedita ad merendum alteri; haec enim est natura gratiae, ut primò sit radix meriti respectu sui subiecti, quamdiu subiectum non habet plenitudinem gratiae, deinde respectu aliorum, si applicentur ad eum finem merita.

Quartò: Sicut gratia est semen gloriae proprio subiecto, ita peccatum est semen poenae proprio subiecto, & tamen divinitus fieri potuit, ut per demeritum unius hominis omnes perderemus gratiam, ita ut condignè illius privationem nobis meruerit, ergo poterit etiam divinitus fieri, ut homo purus alteri gratiam condignè mereatur; cur enim sicut purus homo potuit nobis nocere, non poterit similiter prodesse. Dices, Adamum non proprie meruisse nobis privationem gratiae, sed solum exegisse Deum illius perseverantiam ut conditionem, qua posita transfudisset in ejus posteros gratiam. Sed contra: Non enim exigebat Deus illam ut conditionem disparatam, quasi diceret, si Sol cras oriatur, aut aliud ejusmodi, transfundam gratiam, sed ut conditionem habentem connexionem & proportionem cum illo effectu, ergo gratia divinitus potest esse principium merendi alteri.

SECTIO SECUNDA.

Argumenta contententia non posse puram creaturam mereri alteri gratiam de condigno.

DICES, gratia petit connaturaliter praemium proprio subiecto, & hic ordo est ab illa inseparabilis, ergo semper merebitur augmentum gratiae & gloriae proprio subiecto. Sed contra: Hoc namque argumentum probaret etiam Christum meruisse sibi augmentum gratiae & gloriae, quod tamen falsum est. Respondetur itaque, gratiam habitualement tunc connaturaliter petere augmentum gratiae proprio subiecto, quando non habet omnem plenitudinem gratiae sibi debitam, quando autem habet, non petit, ut probat exemplum Christi Domini.

Dices secundò: Cur non potest in moralibus reperiri forma, quae connaturaliter exigit aliud, seu praemium, sicut reperitur in physicis, calor enim ut octo petit ignem, &c. Contra: Quidni ergo in moralibus dari poterit forma, quae essentialiter exigit praemium, sicut in physicis cernitur essentialis haec exigentia in modis, quod tamen non admittunt auctores hujus sententiae. Admitto itaque pro praesente actus meritorios petere connaturaliter praemium suo subiecto, quamdiu non habet plenitudinem gratiae, ubi autem subiectum est plenum, tunc possunt a Deo ordinari & applicari a merente ad gratiam merendam alteri, ad hoc enim sufficit esse aequalis valoris & dignitatis cum praemio dando, esto non sit peculiaris illa inclinatio, & habitudo, quae fortè est ad beatitudinem proprii subiecti. Unde licet gratia respectu praemii & gloriae proprii subiecti, habeat peculiarem habitudinem intrinsecam, haec tamen non est de conceptu meriti de condigno.

Ad meritum itaque condignum praemii sufficit, quod res illa proponatur ut praemium meritis alicujus, sicut ut currentes in stadio merentur bravium, satis est rem illam a supremo gubernatore propositam esse ut praemium vincensibus, sive cursus ex se habeat peculiarem cum illo connexionem, sive non. Et sicut in multis, etiam juxta adversarios non sufficit entitas operis, vel meriti, sed ulterius requiritur applicatio operantis, ut constat in meritis Christi, & etiam justorum respectu diversorum praemiorum possibilem, ita quidni, in quibusdam saltem, requiri poterit ordinatio divina. Quod autem in meritis sit aequalitas valoris cum praemio patet, nam sunt aequalis valoris cum praemio merentis sibi, sed praemium illius, & praemium alterius, sive illud gratia sit, sive gloria, est ejusdem valoris, ergo; quod enim est aequale uni ex aequalibus est aequale alteri. Nec urget ratio, qua utitur Vasquez, nempe opera unius justi de facto non merentur gratiam alteri, ergo nec possunt divinitus, nulla est consequentia, sicut opera poenalia unius justi habent valorem condignum ad satisfaciendum pro poena temporali alterius, & tamen potest Deus non acceptare satisfactionem unius pro altero.

Addo ulterius, videri ad meritum de condigno etiam respectu proprii subiecti requiri ordinationem divinam. Primò, quia praemium nostrorum meritorum passim vocatur, merces, stipendium,

I. *Objic. Gratia semper meretur et naturaliter praemium proprio sub. jecto.*

II. *In omnibus aequiparari nequam moralia cu physicis.*

Vbi propriu subiectum est plenum, potest gratia a Deo ordinari ad merendam gratiam alium.

III. *Ad meritum de condigno sufficit, quod praemium meritis alicujus proponatur.*

Quod est aequale uni ex aequalibus, est aequale alteri.

IV. *Ad meritum de condigno requiritur ordinatione aliqua divina.*